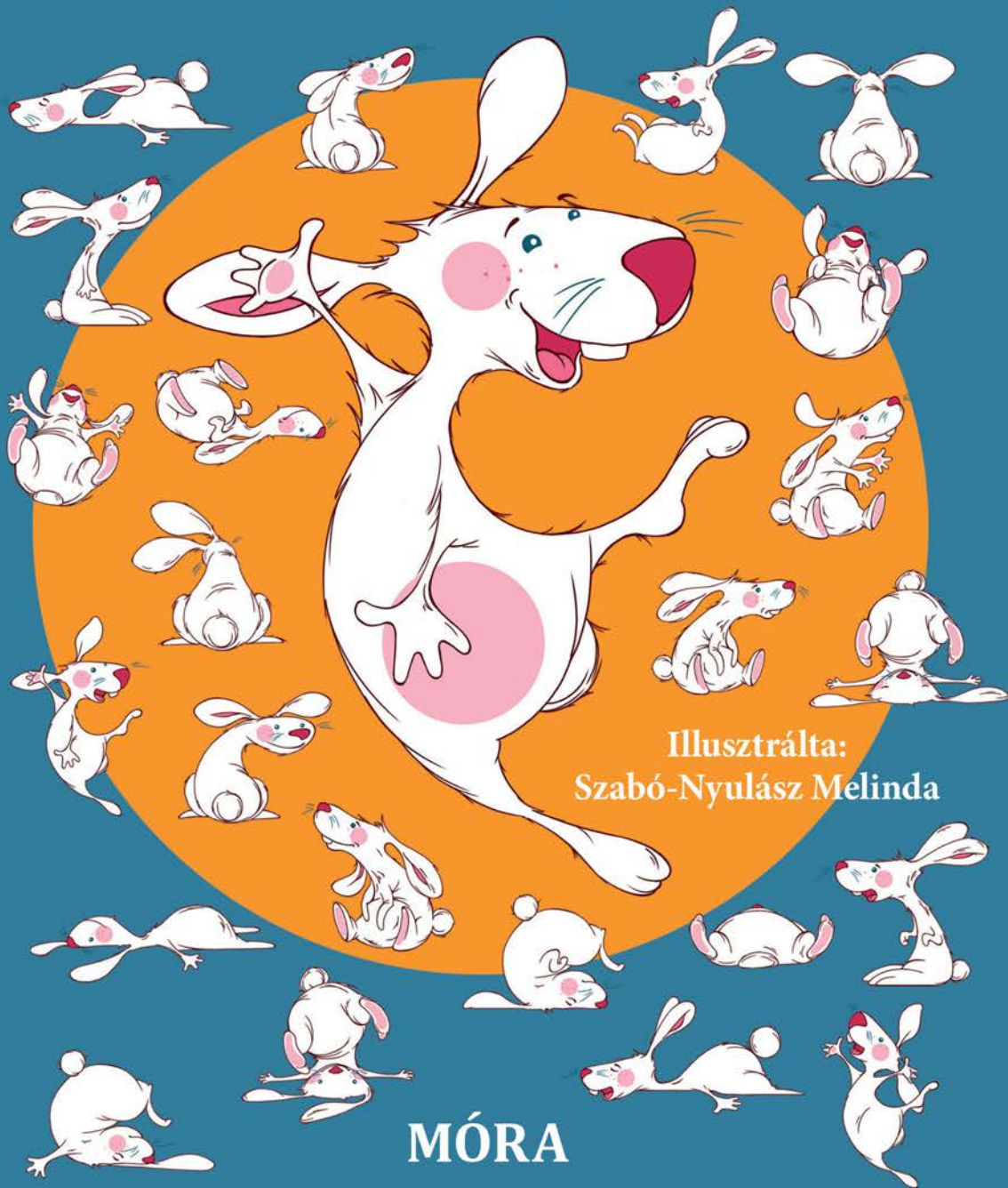

Predrag Stepanovič – Lázár Ervin

NYULACSKA HUSZONÖT MESÉJE

Illusztrálta:
Szabó-Nyulász Melinda

MÓRA

Predrag Stepanović
NYULACSKA HUSZONÖT MESÉJE

Tijanának

Predrag Stepanović
NYULACSKA
HUSZONÖT
MESÉJE

Lázár Ervin fordításában

*Szabó-Nyulász Melinda
illusztrációival*

Móra Könyvkiadó

A mű eredeti címe:

Priča o malom zecu

Valjevska stamparija – Orfelin,

Valjevo – Beograd, 1996

Sády Erzsébet nyersfordítása alapján fordította:

LÁZÁR ERVIN

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének vagy bármely részének a kiadó írásos engedélye nélküli sokszorosítása, másolása, egyéb engedélyköteles felhasználása – beleértve a kiadvány digitalizálását és ily módon történő többszörözését, nyilvánossághoz közvetítését – szigorúan tilos!

A kiadó könyveit kedvezménnyel
megrendelheti webáruházunkban:

www.mora.hu

Hungarian translation © Sády Erzsébet, Lázár Ervin jogutódai, 2021

Illustration © Szabó-Nyulász Melinda, 2021

Hungarian edition © Móra Könyvkiadó, 2021

A legeleje

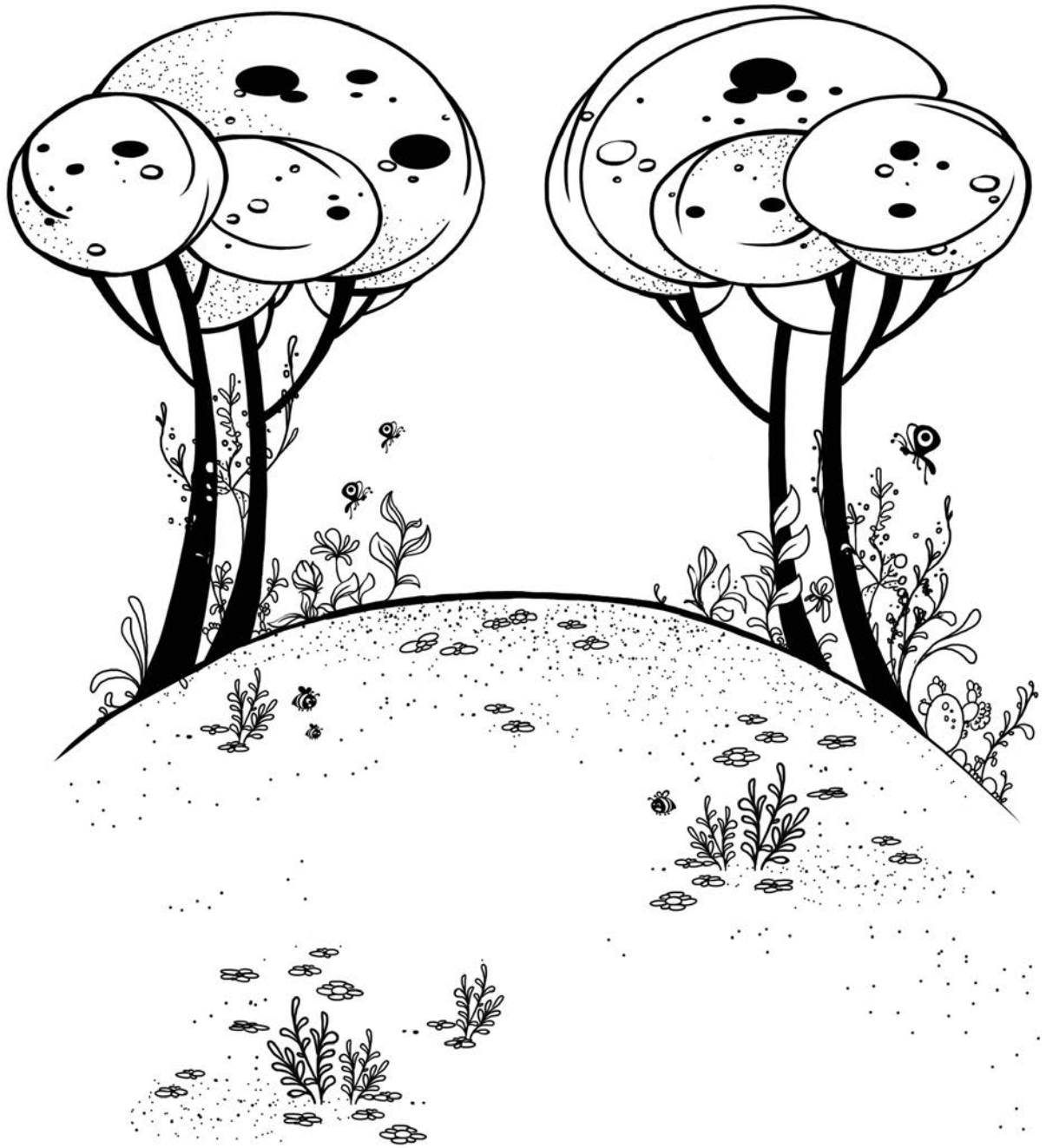
Volt egyszer egy kisnyúl. Akkorika, mint az öklöm. Az erdősapkás dombocska tövében éledgelt a szüleivel, Papanyusszal és Mamanyusszal, vagyis ahogy ő szólította őket: Papuval és Manyuval.

Papu a domb földjébe építette a házát. Amolyan nyúlnak valót. Lyukat vájt a szárba szökkenő búzatábla mellett, éppen akkorát, hogy egy nyúlcsalád kényelmesen elférjen, s ha kell, elrejtőzzön benne. Ám Papu azt sem felejtette el, hogy tavasszal gyakran fújdogálnak hűvös szelek, s ráadásul az eső sem ritka. Beásott hát a föld alá, szabályos alagutat vájt, mélyítette, tágította. Valóságos szobácska lett belőle, bizony, hálószoba, az előtte levő mélyedés meg nappali, vagy – ha akarod – előszoba. Közben Manyu sem tétlenkedett, szénát gyűjtött, s puha avart, azzal bélelte ki a hálószobát. De jót lehet benne aludni!

Ezt bizonyíthatja nektek a kisnyuszi, aki ebben a csodaházban látta meg a napvilágot egy szép tavaszi napon, és később nem mindennapi kalandjai oly híressé tették, hogy íme, most én is róla vagyok kénytelen mesélni.

De még csak ott tartunk, hogy öklömnyi ökelme. S mint az afféle öklömböklömnyi nyulacskák, ő se tett mást, csak szopott és aludt, és aludt és szopott. Mikor aztán megerősödött, kióvakodott a hálószobából az előszobába. Odanézz, micsoda kékség van odafönn, és milyen kellemesen melengeti valami a hátamat! Hú, de fényes, jaj, nem lehet belenézni!

Másnap már úgy gondolta, kimászik a gödörből, de haj, háromszor is visszatottyant, magas volt a gödör fala. Azért persze mindennap kísérletezett. Igaz, annyira elfáradt, hogy vissza akart mászni a hálószobába aludni egyet, de csak a gondolatig jutott, mert bekoppant szépen a szeme, és elaludt odakinn a

szabad ég alatt. Azt álmodta, hogy ő már éppen akkora nyúl, mint Papu, s könnyedén kiugrik a gödörből, boldogan szökellve száguldozik a mezőn.

Nyugvóféltben volt a nap, amikor felébredt; a bágyadó sugarak olyan jólesően simogatták, hogy semmi kedve nem volt visszamenni a hálószobába. Ő bizony odakinn marad – döntötte el. Sőt, amikor már lement a nap, akkor is kitartott elhátározása mellett. A papája a csillagos ég alatt szokott éjszakázni, most meg ő éjszakázik ott. Hiába szólította Manyu, hogy itt a vacsora ideje, ő az esti tejecskérőől is képes lett volna lemondani. Akkor aztán Papu előállt a mesével:

– Ha bejössz, mesélek neked.

„Mi lehet az a mese?” – gondolkodott Nyulacska, mert még sohasem hallott mesét, de Papu talányos hangjából arra következtetett, hogy a mese bizonyára valami érdekes, mulatságos dolog, még az is megtörténhet, hogy izgalmas.

Bement hát gyorsan, nagyon igyekezett, hogy végére járjon a vacsorának, aztán befészkelte magát a sarokba – ahol a legvastagabb volt a széna, ott esett a legkényelmesebb fekvés –, és türelmetlenül várta a mesét.

Papu melléfeküdt, és lágy, andalító hangon belekezdett:

– Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy nyulacska, rövid volt a farkincája, ha hosszabb lett volna, az én mesém is tovább tartott volna. Itt a vége, fuss el véle!

Nyulacskának már félig lecsukódott a szeme, de amikor Papu hangjának zsongása abbamaradt, felrezzent, és csalódottan kérdezte:

– Ennyi az egész?

– Mit lehet tenni, ha egyszer a nyulacskának olyan rövid a farka? – mondta Papu.

– Csak egy kicsit még! – fogta kérlelőre Nyulacska.

Papu egy kicsit bosszankodott, mert fárasztó napja volt, de

az ő szeretett kis nyuszikájának nem tudott ellenállni, és egy kis tévovázás után így bővítette a mesét:

– Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy öklömböklömnyi kis nyulacska, annak pedig egy nagyon, de igenistelen nagyon rövid farkincája. Ha ennek az öklömböklömnyi, icurkaticurka nyúlnak egy iciripiciri mákszemecskényit hosszabbacska farkincácskája lett volna, akkor ez a mese is egy icipicikét, de igazán csak egy nagyon pindurikát tovább tartott volna.

Papu maga is meglepődött, hogy az egyetlen mesét, amit tudott, s valószínűleg a világ legrövidebb meséje volt, ilyen eredményesen, csakis a saját kútfejére, akarom mondani nyúlfejére támaszkodva sikerült meghosszabbítania. Önelégülten nézett Nyulacskára, várta az elismerést. Na, azt ugyan várhatta, mert Nyulacska már a mese közepén elaludt. Azt álmodta, hogy ő a világ legpinduribb nyulacskája, akinek minden este világszép, véget nem érő meséket mondanak, és álmában megállapította, hogy legszebb dolog a világon kisnyúlnak lenni.

Papu az elmaradt elismerés miatt kicsit csalódottan – ám elégedetten is, hisz végre elaludt a csemetéje – kiment az előszobanappaliba, és teljes hosszában elnyújtózott. Manyu meg bevaccolta magát Nyulacska mellé, melengette, óvogatta az álmát.

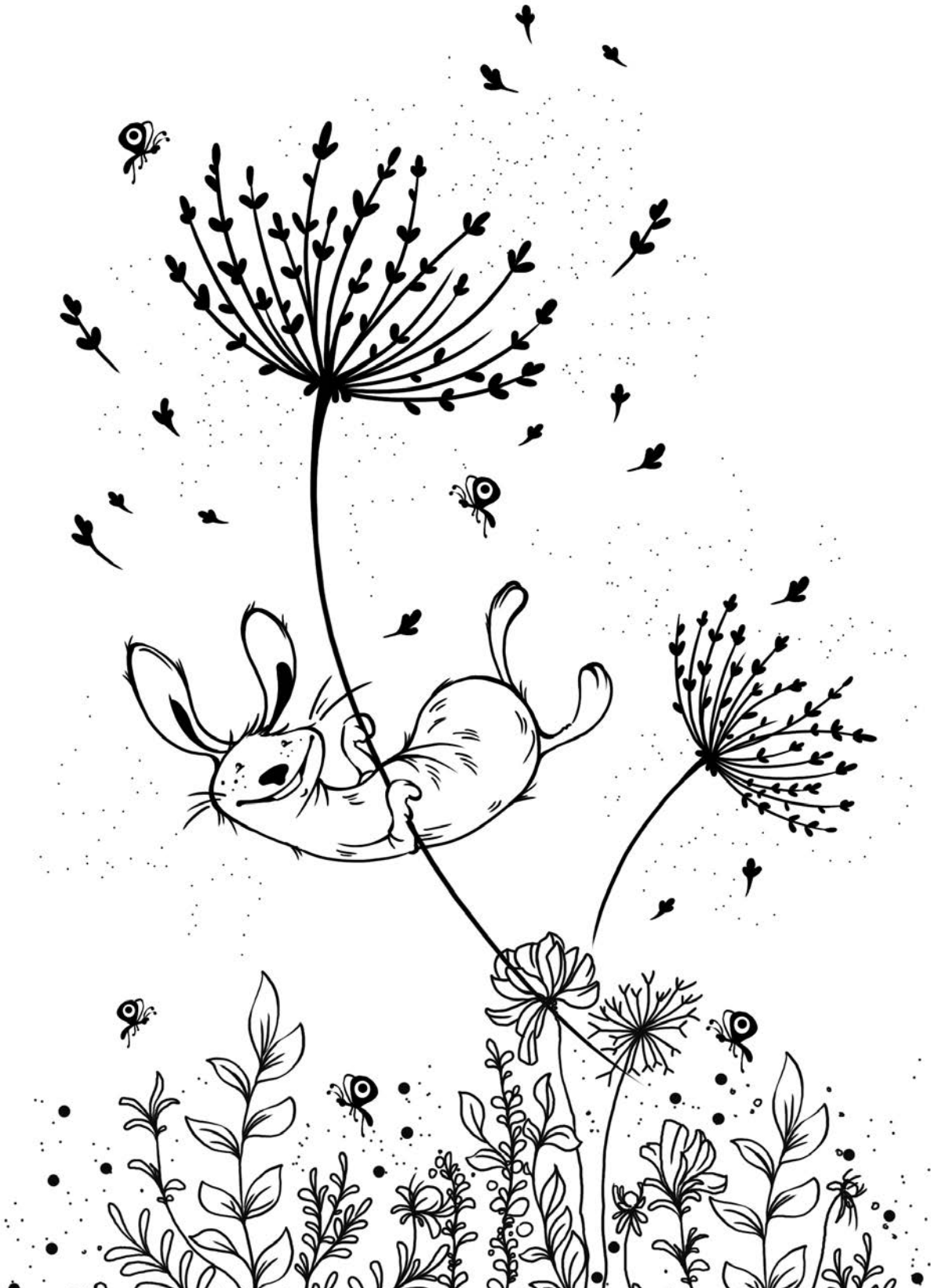
A nagy ugrás

Néhány napig Nyulacska volt a legelégedettebb és legboldogabb a világon. „Lehet ennél szebb élet?” – gondolkodott. Manyu mindig gondosan megetette, a napocska szelíden cirógatja napról napra melegebb sugaraival, esténként pedig Papu elmeséli neki azt a gyönyörű mesét az icurkaticurka farkú nyulacskáról, ami akkor is nagyon gyönyörű, ha a végét még sohasem hallotta, mert addigra mindig elaludt.

De öt-hat nappal később, amikor Papu és Manyu elment legelészni, meg hogy neki is hozzanak valami nyuszikatejfogóra-valót, a nagy magányban fölébredt benne a kíváncsiság: „Milyen lehet odakinn? Milyen lehet a világ a fészken túl?” Nem tétovázott sokat, megpróbált kiugrani a gödörből. Nem sikerült elsőre, nem sikerült másodikra, sokadikra se sikerült, de addigra akkora halmot kapart le a gödör faláról, hogy annak a tetejéről nem tűnt már olyan reménytelenül magasnak. Nosza, nekilátott, kapart tovább, magasította a halmocskát. A fárasztó munkában megállt, hogy kifújja magát egy kicsit, aztán fölágaskodott a hátsó lábára, és – lám! – a feje már a felszín fölé emelkedett. Összeszedte minden erejét, nekirugaszkodott, és egy erőteljes ugrással máris a gödör peremén találta magát. Kint volt!

– Húúú! – sóhajtott egy nagyot, inkább meglepve, mint elégedetten. Kalimpált a szíve az erőlködéstől, no meg az izgalomtól is.

Beletelt egy kis időbe, amíg megnyugodott. Akkor aztán igazi nyúl módjára fölágaskodott, és kerekre nyílt szemmel körbenézett. Hú, milyen nagy volt a világ! Beláthatatlan. „Hát ilyen hatalmas a világ – lepődött meg a nyulacska a feltároló tágasság láttán. – Nem ér föl ezzel semmi képzelet” – gondolta, mert ami igaz, igaz, a szülei elbeszélése nyomán megpróbálta elképzelni a kinti világot, de hol van a képzelethez a valóság! Akármerre nézett, valahol távol, majdnemhogy a végtelenben, összeért az ég és a föld. „Ott lehet a világ vége” – állapította meg Nyulacska, s azon nyomban elhatározta, hogy mihelyt fölnő, egészen odáig elmegy majd. Bár az egyik oldalon, észak felé – igaz, Nyulacskának akkor még fogalma sem volt arról, mi az az észak, mi az a dél – emelkedett valami fekete fal. „Aha – gondolta éles elmével –, ez lehet az a bizonyos sűrű erdő, ahonnan egyszer Papu kifulladásra, lihegve érkezett haza. Valami róka ko-

máról beszélt Manyunak, a fondorlatosról, aki el akarta kapni őt, de Papu sem akárki, gyors lábú és ügyes, hát megugrott előle.”

Nyulacska pár ugrással a búzában termett, harapdálni kezdte a zsenge leveleket. Hú, micsoda finomság! Sokkal ízesebb annál a búzánál, amit Manyu meg Papu hordtak neki. Akkor még nem tudta, hogy az a legízeesebb falat, amiért magunk dolgozunk meg. Megéhezett a nagy munkában, evett hát kiadósan.

Alig vette észre a finom falatok között, hogy közelednek a szülei. Nos, azonnal tudta, mit kell tennie – láthattuk az imént, milyen éles elméjű –, és most ész nélkül is kiszámíthatta, mit kap az engedély nélküli csavargásért, futott hát ész nélkül vissza a fészekbe. Elnyúlt odabenn, lehunyta a szemét, úgy tett, mintha aludna.

Na de egy éles elméjű kisnyúlnak a szülei sem eshettek a fejük lágyára, a fészek szélére érvén rögtön észrevették a földhányást, rajta a tappancsnyomokat. Egymásra néztek, Manyu bólintott, Papu meg haragot mímelve, szigorúan fölkiáltott:

– Ébresztő, te nyulak hőse!

Nyulacska megijedt a szokatlan hangtól, talpra szökött, mint akit darázs csípett meg, és csak bámulta a szüleit. Valóban ők azok? Ők voltak, semmi kétség, s a nagy ijedelem láttán annyira megszánták reszkető porontyukat, hogy megrovás helyett elnevezték magukat, majd vigasztalni kezdték. Lassan-lassan megnyugodott, és akkor Papu elmagyarázta neki, milyen veszélyek leselkednek egy ekkora kis állatkára, ha egymagában kóborog a mezőn. Nyulacska csak hallgatta, hallgatta, egyre jobban figyelt, még a lélegzetét is visszafojtotta, amikor Papu érkezett a mező széléhez, és már benn is volt a nagy, sötét erdőben, ahol az évszázados tölgyek árnyékában szörnyű vadállatok élnek, s ott él a legeslegsörnyűbb is, a Nyulacska legveszélyesebb fenevad: a róka koma. Hú, nagyra nyílt Nyulacska

szeme, úgy hallgatta az apját, mintha egy izgalmas csodákkal teljes tündérmesét mondana, ám ennek ellenére – vagy éppen ezért – minden szavát jól eszébe véste.

S amikor befejezte az elrettentő mesét, melynek célja láthatóan az volt, hogy Nyulacskának elmenjen a kedve a magányos csatangolástól, Papu még hozzátette:

– És ha már annyira érdekel a kinti világ, akkor holnap elmegyünk kirándulni. Majd én mindent megmutatok neked, és elmagyarázom, mikor mit kell tenned. S ha majd mindent megtanultál, akkor magad is elindulhatsz játszani, élelmet szerezni.

Nyulacska ezen az estén sokáig nem tudott elaludni. Még Papu meséjére sem figyelt, alig-alig hallotta az iciripiciri farkú nyulacska történetét. A holnapi napról álmodozott, a kirándulásról.

A mezőn

Felfénylett másnap a hajnali nap, Nyulacska moccant egyet a vackán. Hívogatóan zizzent alatta a széna, s ő már fordult volna a másik oldalára, hogy folytassa a szundikálást, amikor eszébe villant, mit is ígért Papu a mai napra.

Huss, elröppent szeméről az álom, és olyan lendülettel szökent talpra, hogy Manyu meg Papu egyszeriben fölriadt. Ijedten tekingettek jobbra-balra, hogy miféle veszély fenyeget. Beletelt egy kis idő, amíg megértették, hogy örömeben és izgalmában ugrándozik Nyulacska, hiszen ma lesz a kirándulás. Papu morcosan ásított, de hamar belátta, mára már lőttek az alvásnak. Nyújtózkodott hát egy nagyot, kikecmergett a fészekből, és szótlánul nekifogott az úti készülődésnek. S hogy Papu nem szólt egy szót sem, Nyulacska megrémült: a végén még itthon hagyják! Megiramodott hát, ugrott egy nagyot,

és maga sem akarta hinni: kinn volt a fészekből! Tegnapelőtt még legyőzhetetlen akadály volt a verem fala, tegnap is csak a földhányás segítségével tudott nagy nehezen kikecmeregni, ma meg, lám, mint a puszkagolyó, hipp-hopp kint volt! Eszébe se jutott, hogy sikerül-e, vagy sem. Hogyne sikerült volna! Hol van már az a semmi kisnyúl, aki tíz nappal ezelőtt volt! Igaz, még most is kisnyúl, de már kicsit nagyobb kisnyúl.

– Én most már nagy kisnyúl vagyok, Papu – mondta büszkén a nagy ugrás után.

– Nono – mondta Papu. – Te még csak kicsivel nagyobb kisnyúl vagy, mint a legkisebb kisnyúl.

Nyulacska elkedvetlenedett volna a választól, de nem jutott rá ideje, mert annyira megijedt, hogy fejvesztetten menekült Papu háta mögé. Csak apukája hangos kacagása bátorította föl annyira, hogy ki merjen kukucskálni a háta mögül. A látványtól tovább kalimpált a szíve. Jaj, a mezőn át öt hatalmas, négy-lábú lény közeledett!

– Tőlük nem kell félni – mosolygott Papu. – Őzek. Ők senkit sem bántanak. Fűvet vagy más zöldet legelésznek, télen szénát esznek, és csak nagyon nagy havak idején fanyalodnak rá a fiatal fák kérgére, azt rágják, rágicsálják, akárcsak mi, nyulak. De nyulat sosem esznek, végszükség esetén sem, nyugodtan a közelükbe mehetünk.

Nyulacska ugyan nem lelkesedett az ötletért, de azért engedelmesen követte apját. Az őzek azonban a lassú vonulásból hirtelen gyors szökellésre váltottak, s villanásnyi idő alatt eltűntek a nagy fekete fal mögött. Nyulacska megkönnyebbült, és kíváncsian megkérdezte:

– Hova rohantak?

– Nem láttad? Az erdőbe – felelte Papu. – Biztosan megijedtek valamitől – tette hozzá, majd felágaskodva vizslatta, mitől ijedhettek meg az őzek, de nem látott semmi gyanúsat. Mégis

sokkal óvatosabb lett. Gyakrabban megállt menet közben, hegyezte a fülét, és csak akkor folytatta az utat, ha meggyőződött róla, semmi veszély nem lesekedik rájuk. Nyulacska a sarkában volt, megjegyezte apja minden mozdulatát.

– Az a gyanúm, hogy kutyák riasztották meg őket – mondta aggodalmasan Papu.

– Azok meg kicsodák? – kérdezte Nyulacska, de Papu nem válaszolt, mert valami csisszenő, alig hallható neszre lett figyelmes.

Két nyúlbukfencnyire előttük megmozdult egy domború földkupac, apró fej kandikált ki belőle mákszemnyi szemével, majd megmutatta fénylő fekete bársonybundáját is. De csak egy pillanatra, mert alighogy sietve körülnézett, máris visszabújt a föld alá.

– Ez meg egy vakond – mondta fitymálva Papu.

– Nagyon aranyos – lelkesedett Nyulacska, de azonnal megkérdezte: – Veszélyes? – Mindenről tudni akart, hiszen nem-sokára majd egyedül, kísérő nélkül kell elboldogulnia a kinti világban.

– Nem – felelte Papu. – Legalábbis ránk, nyulakra nem. Amint láttad, a föld alatt él. Ott van a fészke is. A fészek körül hosszú járatokat váj, azokban vadászik gilisztára, csigára, mezei egérre, de mindenféle bogarat is eszik, pfuj, rágondolni is rossz! Állítólag a gyíkot is meg tudja fogni, ha az vigyázatlanul az alagútjába téved. Még a kígyót is le tudja győzni! Persze csak a föld alatt, a vakondlyukban. Idefönn ügyetlen. S mivel mi, nyulak ritkán járunk a föld alá, nem is igen törődünk vele. Csak azt nem értem, hogy bírja állandóan a föld alatt – tette hozzá Papu éppoly fitymálva, ahogyan hozzáfogott a vakondról szóló mondókájához.

Eközben egy lucernáshoz értek, éppen sarjadóban volt a kaszálás után. Egy nyúl számára semmi sem vonzóbb a buja zöld, sarjadó lucernánál.